

ע"פ 1932/24 - בלאי קיברה נ' מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

ע"פ 1932/24

ע"פ 2094/24

כבוד השופט יוסף אלרון
כבוד השופט אלכס שטיין
כבוד השופט חאלד כבוב

לפני:

המערער ב-ע"פ 1932/24:
המערער ב-ע"פ 2094/24:
נגד

המשיבה ב-ע"פ 1932/24 ו-
ע"פ 2094/24 מדינת ישראל

ערעורים על גזר דין של בית המשפט המחוזי
מרכז-lod ב-תפ"ח 10713-11-21 מיום
30.1.2024 שניית על ידי השופטים ח' טרסו,
ע' דרייאן-גמליאל ו-ה' רוזנברג שיינרט
כ"ב כסלו תשפ"ה (23.12.2024)

תאריך ישיבה:

בשם המערער ב-ע"פ
1932/24
בשם המערער ב-ע"פ
2094/24

עו"ד עמרי כהן
עו"ד אנגליה באב"ב-מרדי
בשם המשיבה ב-ע"פ
1932/24 ו-ע"פ 2094/24
בשם נפגעי העירה:

פסק דין

השופט יוסף אלרון:

1. לפנינו שני ערעורים על גזר דין של בית המשפט המחוזי מרכז-lod (השופטים ח' טרסו, ע' דרייאן-גמליאל ו-ה' רוזנברג שיינרט) ב-תפ"ח 10713-11-21 מיום 30.1.2024, בגין גזרו על המערער בע"פ 1932/24 (להלן: המערער 1) והמערער ב-ע"פ 2094/24 (להלן: המערער 2) עונשים של 21-23 שנות מאסר בפועל בהתאם, וזאת בגין הרשעתם בעבירות רצח באדישות וUBEIROT NOSFOOT.

עמוד 1

תמצית כתוב האישום המתוון

2. לפי עובדות כתוב האישום המתוון, המערערים התארחו בשעת לילה מאוחרת בסוכה שבה שהו אנשים נוספים. בשלב מסוים, סמוך לשעה 4:00 לפנות בוקר, התגלו עימות בעניין כספי בין המערערים לאפרים אבג'ה (להלן: אבג'ה). במהלך העימות החלה קטטה, המערערים היכו את אבג'ה תוך שהמערער 2 נח בראשו והמערער 1 אחץ בו בניסיון למונע ממנו לברוח. אבג'ה ניסה לעזוב את המקום, אך המערערים רדפו אחריו, תפסו אותו והפלו אותו על הרצפה. המערערים בעטו באבג'ה בעודו שרוע על הרצפה, והמערער 2 אף הטיח בגופו קסדת אופננו, עד שלבסוף אבג'ה נמלט מהמקום.

בשעה 4:50, אבג'ה חזר למקום ברכבת במטריה לאסוף דבר מה שהשאיר במקום, כאשר יחד עמו נסעו שלושה אנשים נוספים ובהם ניר צריה (להלן: המנוח). אחד מנוסעי הרכבת נשא סכין בכיסו. המערער 1 הבחן ברכבת ועידן את המערער 2 בהגעת אבג'ה למקום. הרכבת נעצר למרחק מה מהמקום ואבג'ה יצא ממנו. בשלב זה, המערערים יצאו יחד "בഫנטזיות" לעבר אבג'ה, שעמד באותה העת בצד השני של הכביש, במטריה לירות בו. המערער 1 שלף מכיסו אקדח טען והתקרב באופן מאים לכיוונו של אבג'ה בעודו אוחז במופגן באקדח, ומיד העביר את האקדח למערער 2. משחחין אבג'ה באקדח בידיו המערערים, הסתובב והחל להתרחק מהם, בעוד שהמנוח יצא מהרכבת ושזה בסמוך לאבג'ה. בשלב מסוים, המערער 2 ירה מספר יריות לעבר אבג'ה. שתיים מתוכן הגיעו במנוח וגרמו למוות. כמו כן, בשלב כלשהו לאחר מוותו של המנוח, אבג'ה החזק אלה מתקפת בידו.

מיד לאחר הירוי, המערערים ברחו מהמקום ונסעו ביחד בטבריה כדי להסתתר שם. במהלך מנוסתם, החביאו את האקדח ושרפו את הבגדים שלבשו במהלך הרצח.

3. המערערים הורשו על פי הודהתם כאמור בעבירות של רצח בצוותא, לפי סעיף 300(א) בשילוב סעיף 29(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק) וזאת בסיסו של אדישות. עוד הורשו בעבירות של שיבוש מהלכי משפט, לפי סעיף 244 בשילוב סעיף 29(ב) לחוק; תקיפה בנסיבות חמירות, לפי סעיף 379 בשילוב סעיפים 382 ו-29(ב) לחוק; וכן נשיאת נשק ותחמושת, לפי סעיף 144(ב) רישה וסיפה בשילוב סעיף 29 לחוק.

גזר הדין

4. בית המשפט המחויז בגזר דין קבע כי מעשי המערערים הגיעו בערכים חברתיים בסיסיים, החל מהכאותו של אבג'ה באופן ברוטלי ועד לרצח המנוח, תוך ירי שבוצע "בטבורה של עיר". בתוך כך, צוין כי מעשייהם החמורים של המערערים בוצעו על רקע סכסוך כספי, שהוביל לגדיות חייו של מי שכל

לא היה מעורב בו. כמו כן, נדחתה טענת המערערים בדבר קרבה לסייע ההגנה העצמית - צוין כי הם אלה שהכו את אבג'ה בתחילת האירוע, וכי בכתב האישום המתוקן אין כל סמן לכך שאבג'ה או האחרים הגיעו למקום על מנת לבוא חשבון עם המערערם. אדרבה, המערערים הם שחדשו את העימות האלים, כאשר יצאו לעבר אבג'ה במטרה לירות בו. נקבע כי מתחם העונש בעניינו של המערער 1 הוא בין 19 ל-23 שנים, בעוד שמתוך העונש בעניינו של המערער 2 הוא בין 21 ל-25 שנים, כשההבחנה בין המתחמים נבעה מהעובדת כי המערער 2 הוא זה שירה בפועל במנוח.

5. בגזרת העונש בתוך המתחם, ניתן משקל לעבר הפלילי המכובד של המערערם. לחובת המערער 1 ישן 9 הרשעות קודמות במגוון עבירות רכוש ואלימות. לחובת המערער 2 ישן 4 הרשעות קודמות בעבירות אלימות חמורות, ובهن חבלה כשהעברית מזווין וניסיון שוד. עוד צוין כי המערערים השחררו ממאסרם האחרון, בגין פעילות עבריתנית משותפת, זמן קצר בלבד לפני העבירה הנוכחית. לצד זאת, ניתן משקל גם להודאת המערערים ונטיית האחריות, אשר חסכה זמן שיפוטי, וכן צוינו נסיבותיהם האישיות של המערערם. בית המשפט גזר לבסוף על המערער 1 עונש של 21 שנות מאסר בפועל לצד עונשי מאסר על תנאי ופיצוי על סך 200,000 ש"ח לשילום למשפחה המנוח; על המערער 2 הושת עונש של 23 שנות מאסר בפועל לצד עונשי מאסר על תנאי ופיצוי על סך 200,000 ש"ח לשילום למשפחה המנוח.

תמצית טענות הצדדים בערעור

6. לטענת המערער 1, העונש שנגזר עליו אינו מבטא כראוי את הבדיקה בין חלקו ברצח לבין חלקו של המערער 2. בין היתר, נטען כי המערער 1 הוא לא זה שירה במנוח; וכי המדינה עצמה הסכימה כי עניינו פחות חמור מזה של המערער 2, ובהתאם עתרה לענישה פחותה. עוד נטען כי בית המשפט המחויז קבע מתחם ענישה צר מדי, אשר לא אפשר מתן משקל מספק לנסיבותו האישיות; וכי העונש שנגזר עליו חורג ממדיניות הענישה הנוגגת, כאשר לטעنته בית משפט זה גזר עונשים קלים יותר במקרים החמורים מעניינו.

אשר למערער 2, לגישתו, העונש שנגזר עליו מחייב עמו, הויל ובמעשה הרצח יש קרבה "משמעות" לסייע ההגנה העצמית. נטען כי אבג'ה הוא שיזם את המפגש השני, כשחזר למקום האירוע ביחד עם אחרים, כחלקם מצידם בנשך קר. נטען כי בעקבות עובדות אלה, המערערים צפו כי עימות יתרחש עם אבג'ה והאחרים, ויש בדברים אלה כדי למקם בקרבה מסוימת לסייע ההגנה העצמית. המערער 2 הצטרף לטענות המערער 1 ביחס למידניות הענישה הנוגגת, וטען כי העונש שהושת עליהם חורג לחומרה בהשוואה לעונשים שגזר בית משפט זה במקרים דומים.

7. מנגד, המשيبة סומכת את ידיה על פסק דיןו של בית המשפט המחויז, תוך שהוא טוענת כי העונש

שנגור על המערערים אינו חורג ממדיניות העונשה הראوية, ובוודאי שלא במידה המצדיקה את התעverbות ערכאת הערעור. בין היתר, צוין כי המערערים יזמו את העימות שסופו בירוי הקטלני, הן כאשר היכו את אבג'ה בתחילת האירוע, הן כאשר יצאו לעבר אבג'ה והאחרים עם אקdash. נטען כי בנסיבות אלה, יש לדחות את טענות המערערים ביחס לסתיה מדיניות העונשה הראوية.

דין והכרעה

8. נקודת המוצא היא כי ערכאת הערעור תיטה שלא להתערב בעונש שהושת על ידי הערכאה הדינית אלא במקרים שבהם ישנה חריגה ניכרת מדיניות העונשה הנוגגת במקרים דומים, או כאשר נפלת על פני הדברים טעות מהותית וboltת בגזר הדין ([ע"פ 4650/24 סופיר נ' מדינת ישראל, פסקה 11](#)). כפי שארחיב כתע, המקרה שלפנינו אינו נמנה עם מקרים חריגים אלה. (27.11.2024)

9. אחד השינויים המשמעותיים של תיקון 137 לחוק (תיקון מס' 137, התשע"ט-2019, ס"ח 230) המכונה הרפורמה בעבורות המתה (להלן: הרפורמה) הוא הקביעה כי מעשה המתה שבוצע בידי אדישות יוביל להרשותה בעבורת הרצח הבסיסית הנושאית עונש מקסימום של מאסר עולם (סעיף 300(א) לחוק); ובמקרים שבהם מתקיימת לפחות נסיבה אחת מרשימת הנسبות הקבועות בסעיף 301(א), יורשע הנואשם בעבורת הרצח בנסיבות מחמירות הנושאית עונש מאסר עולם כעונש חובה ([ע"פ 2079/22 חוג'יראת נ' מדינת ישראל, פסקה 11](#) (13.8.2023) (להלן: עניין חוג'יראת)). זאת, בשונה מהדין שקדם לרפורמה, שבו מעשה המתה באדישות שכן, כלכל, בגדרי עברית ההרירה (סעיף 298 לחוק עובר לרפורמה), אשר העונש המרבי בצדיה עמד על 20 שנות מאסר ([ע"פ 4137/22 אナンטאפק נ' מדינת ישראל, פסקה 8](#) (2.7.2023) (להלן: עניין אナンטאפק)).

שינוי מהותי זה משקף את גישת המחוקק שלפיה אדם שהוא שווה נש ביחס לאפשרות מוות הקורבן, רצח הוא, ודינו דין רצח. משכך, בית משפט זה חזר והציג כי שינוי זה מכטיב "החמרה ערכית-נורמטיבית ועונשית ביחס למשעי המתה באדישות" (עניין חוג'יראת, פסקה 12; עניין אナンטאפק, פסקה 8). בהתאם, מדיניות העונשה שנוגה במקרים דומים עובר לרפורמה איננה רלוונטית עוד, ומדיניות בית המשפט במקרים של רצח באדישות צריכה לבטא את הסלידה הערכית שאותה ביקש המחוקק להמחיש במסגרת הרפורמה ([ע"פ 1464/21 קופוטין נ' מדינת ישראל, פסקה 45](#) (11.9.2022)).

החמרה העונשה בעבורת הרצח באדישות אינה מבוססת רק על היבטים גמוליים-ערכיים, אלא גם על צורך חברתי ממש בהתחשב באלימות הגואה. התגברות מעשי הרצח והאלימות בחברה מחייבים את בית המשפט ליתן מענה עוניי הולם לטופעות אלה, בדמות הרחקת מבצעי העבירות לתקופה

משמעותית מהחברה לצורך מגור המשוכנות הנש��ת מהם, וכן יצירת הרתעה ממשית כלפי ערביים פוטנציאליים (ענין חוג'ראת, פסקה 22).

10. מעשי המערערים ממחישים את הנסיבות של תופעת אלה, כמו גם את הצורך במענה עוני הולם ומוחשי בגין. החל מהاكت אבג'ה באופן "ברוטלי", עברו בירוי לעברו כשלידו אנשים נוספים, ועד להמתתו של המנוח - שאיתו כלל לא היו מסוכסים. עוד יש לזכור כי התנהגות חסרת המעיצורים של המערערים מקורה בסכור כספי עם אבג'ה, "שטועו לא הוברר" בדברי בית המשפט המחויז. על סכור כספי זה שילם המנוח, שככל לא היה צד לו, בחיו.

דברים אלה מקבלים משנה תוקף מעין בתסaurus נגעי העבירה, המתאר את הפגיעה המוחשית והמשמעותית שגרם רצח לבני משפחת המנוח. תיאור זה הובא בין היתר לעניין בית המשפט המחויז באמצעות דבריו של בן משפחתו של המנוח, אשר שיקפו את השלכות רצח המנוח על בני המשפחה قولם, והדברים לא יורחבו מפאת צנעת הפרט.

11. חומרת האירוע מתעצמת בהתחשב במקום ביצוע הירוי, "טבחה של עיר" בדברי בית המשפט המחויז. נסיבות אלה מעיצימות את הפגיעה בתחשות ביטחון הציבור הרחב, וה צורך בהרתעה מוחשית מפני התנהגות דומה (ע"פ 5993/21 ابو סאלח נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (29.11.2021)).
לדברים אלה מתווספות פעולות השיבוש שביצעו המערערים לאחר ביצוע הרצח, וכן הרשעתם בעבירות נשך, אשר אף בגין נדרשת ענישה משמעותית (ע"פ 2165/23 מדינת ישראל נ' בלבד, פסקה 10 (4.5.2023)).

12. בנסיבות אלה, יש לדחות את טענת המערערים כי עונשם חורג ממידיניות הענישה הראויה. נהפוך הוא, העונש שהושת עליהם הולם את חומרת מעשיהם.

דינה של טענת המערערים כלפי מתחם העונש שנקבע בית המשפט המחויז, להידחות אף היא. כאמור, נטען כי מתחם העונש שנקבע צר מדי, ואין מאפשר מתן משקל מספק לנסיבותם האישיות. ברם, בעבירות הרצח הבסיסית ראוי לקבוע מתחם עונש מצומצם אשר ידגיש את עקרון ההלימה, תוך גידור השפעתן של נסיבות שאין קשורות לביצוע העבירה (ע"פ 1077/22 קאדר נ' מדינת ישראל, פסקאות 20-21 (1.6.2022)). כלל זה שנקבע תחילת ביחס לרצח בכונה תקף גם כshedover ברצח באדיות, אף אם בהתאם מסוימות (ראו והשו ענין אנאנטפאק, פסקה 11). על כן, מתחמי העונש ההולם שנקבעו בעניינים של המערערים, היוצרים טווח של ארבע שנים מאסר, מאפשרים ליתן משקל הולם לנסיבותם האישיות, כפי שakan נעשה. כמו כן, עברים הפלילי המכבד של המערערים מטה את הקפ למיקום עונשם בחלוקת העליון של המתחם, ומScar גזירת עונשם באמצעות המתחם שנקבע אף מקופה. עם במידה רבה.

13. עוד אין לקבל את טענת המערער 2 ביחס לקרבה לסיג ההגנה העצמית. בעניינו, אף לא אחד מתנאי ההגנה העצמית מתקיים, וגם לא קרוב לכך (לפיווט תנאי הסיג ראו ע"פ 7229 מירזיב נ' מדינת ישראל, פסקה 27 (20.12.2021) (להלן: עניין מירזיב)). תחילה, בשום שלב באירוע המערערם לא הותקפו על ידי אבג'ה או אדם אחר - נהפו הוא, החל מהאירוע "המקדים", ועד למשעה ההמתה, המערערם היו אלה שיזמו את האינטלקציה האלימה עם אבג'ה. זאת, הן כשהכו אותו "בברוטליות", כלשון בית המשפט המחויז, הן כאשר יצאו לכיוונו בהפגנות כחזר כדי לחקת דבר מה שהותיר במקום, ולבסוף כשירו לעברו ללא כל התగות מצדיהם או האחרים.

אף ביחס ליתר תנאי הסיג, לא הוכחה כל סכנה מוחשית שחשו המערערם. בהקשר זה, אין לקבל את טענתם ביחס לקיומם של כדי נשק ברשות אבג'ה והאחרים, וזאת מסופר טעמים. כתוב האישום המתוקן ציין כי אבג'ה החזק באלה לאחר אירוע הירוי, ומشكך לא ניתן ללמידה מפרט זה על "סכנה" שחשו המערערם שכוראה הובילו אותם לביצוע הירוי. מילא, אף אם היו חשים המערערם איום מסוים מהגעת אבג'ה למקום, הרי שהתרחקו ממראה האקדח בידיהם, הסירה כל מיטה של נחיצות לשימוש בנשק. בנסיבות אלה, גם תנאי המידיות והמידתיות רחוקים מלהתקיים. לבסוף, יוזמת המערערם לאורך כל אירוע מעלה כי המערערם הם שיצרו את אירוע התנהגותם הפסולה. בנסיבות אלה, שבhn אף לא אחד מתנאי הסיג מתקיים, בדין דחה בית המשפט המחויז את טענת המערערם בדבר קרבה לסיג ההגנה העצמית (וראו עניין מירזיב, בפסק' 31).

14. גם דיןן של טענות המערער 1 ביחסו עקרון האחדות בענישה להידחות. לא זאת בלבד שאחדות בענישה היא רק שיקול אחד מבין מכלול שיקולי בענישה (ע"פ 7567 זגורו נ' מדינת ישראל, פסקה 21 (5.1.2025)), אלא שבעניינו הפער בין מעשי המערערם הוא מדווד יותר. אמנם, המערער 2 ירה בפועל לכיוון אבג'ה והמנוח. אולם, המערער 1 הוא זה שהעביר לידי את האקדח מיד לפניו הירוי, והיה שותף מלא לביצוע העבירה כבר מהאירוע "המקדים". זאת ועוד, עובדות כתוב האישום המתוקן, בהן הודה המערערם ושמחייבות אותם, מייחסות לשני המערערם אדישות ביחס לאפשרות מותם של אבג'ה והמנוח. בהתחשב מכלול נסיבות אלה, אין משמעות רבה לטענת המערער 1 כי הוא לא הורה במפורש למערער 2 לירות במנוח, שכן כתוב האישום המתוקן מתאר את התנהגות המערערם כיחידה אחת לאורך כל אירוע. בנסיבות אלה, העובדה כי המערער 1 נידון ל-21 שנות מאסר, לעומת המערער 2 שנידון כאמור ל-23 שנים, מביאה לידי ביטוי באופן הולם את כך שהמערער 1 לא היה זה שירה במנוח.

15. לסיום, משאין בטענות המערערם כדי להצדיק את התערבותה של ערכת הערעור בעונשם, יצא לחברי כי נדחה את הערעורם.

יוסף אלרון
שופט

השופט אלכס שטיין:

אני מסכימים.

אלכס שטיין
שופט

השופט חאלד כבוב:

אני מסכימים.

חאלד כבוב
שופט

הוחלט כאמור בפסק דיןו של השופט יוסף אלרון.

ניתן היום, כ"ז בטבת תשפ"ה (26 בינואר 2025).

חאלד כבוב
שופט

אלכס שטיין
שופט

יוסף אלרון
שופט